VN2026-008390
Grond en Ontwikkeling

Gemeente Amsterdam

DB

Voordracht voor DB Stadsdeel Nieuw-West van 30 juni 2026

Portefeuille: Openbare ruimte

Agendapunt: B21

Tekst van openbare besluiten wordt gepubliceerd

Onderwerp

Startnotitie Waterzuiverende Grachten Nieuw-West en bijbehorend participatieplan.

Het dagelijks bestuur Stadsdeel Nieuw-West besluit

1. In te stemmen met de Startnotitie en het principebesluit voor het opstarten van het project Waterzuiverende Grachten Nieuw-West, met als belangrijkste doelen:

- De waterkwaliteit van de Sloterplas voldoet niet aan de Kader Richtlijn Water (KRW). In 2027 dient de waterkwaliteit hieraan te voldoen.
- Het project Waterzuiverende Grachten Nieuw-West, verbetert de waterkwaliteit in de grachten zelf en de Sloterplas.
- Het aanleggen van natuurvriendelijke oevers draagt in sterke mate bij aan het verbeteren van de waterkwaliteit, biodiversiteit en leefomgeving.
- Hiermee beschermen en versterken we belangrijke groengebieden in de stad; voor nu en in de toekomst.

2. Kennis te nemen van het plan Waterzuiverende Grachten Nieuw-West

- Het plan Waterzuiverende Grachten Nieuw-West is in samenwerking opgesteld met het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV).
- Het plan geeft een beeld van investeringen die gedaan kunnen worden in de meest kansrijke grachten, om een zuiverend effect in de aanvoerende wateren (grachten) naar de Sloterplas te genereren.
- Het plan bevat een eerste inventarisatie van kansrijke grachten in Nieuw-West om natuurvriendelijke oevers aan te leggen, met bijbehorende ontwerpen en vormt de basis voor de verdere uitwerking van het project.

3. Kennis te nemen van het vervolgproces om te komen tot een definitief ontwerp (PBI-fase 4), als basis voor een uitvoeringsbesluit:

- De verdere uitvoering van het project vindt plaats in gezamenlijk opdrachtgeverschap met het AGV.
- Per locatie wordt een definitief ontwerp gemaakt en te zijner tijd, ter vaststelling aan het bestuur voorgelegd (uitvoeringsbesluit).
- De te volgen aanpak en scope staat beschreven in de startnotitie.

4. Kennis te nemen van het standpunt van het AGV ten aanzien van de invloed van het plan Waterzuiverende Grachten Nieuw-West op de afnemende kwalitatieve watercompensatiemogelijkheden van de gemeente Amsterdam bij toekomstige bouwplannen in Nieuw-West

- De kades en oevers van gemeentelijk water kunnen in potentie benut worden voor het treffen van compenserende maatregelen indien een bouwproject negatieve effecten heeft op de waterkwaliteit (zoals schaduwwerking op het water). Het AGV heeft in dit kader

aangegeven dat het gehele plan Waterzuiverende Grachten als KRW-maatregel is opgevoerd richting Europa. Dit heeft als gevolg dat circa 21 kilometer kades en oevers in Nieuw-West niet langer benut kunnen worden als mogelijke compensatie, voor toekomstige bouwplannen. Aangezien bouwplannen vrijwel altijd mogelijkheden tot compensatie behoeven, vermindert het plan Waterzuiverende Grachten Nieuw-West, de toekomstige mogelijkheden om te bouwen in Nieuw-West.

- Wat hierboven staat omschreven houdt in dat het AGV circa 21 kilometer aan oevers al heeft 'bestemd' als compenserende KRW-maatregel richting Europa, zonder dat de gemeente als eigenaar en bestuursorgaan hier ook maar enige zeggenschap over heeft gehad.
- De gemeente is van oordeel dat het zinloos is om te pleiten voor een lagere KRW-doelstelling, maar dat het AGV de potentiële en toekomstige compensatiemogelijkheden niet alleen kan reserveren voor de KRW-doelstellingen, indien daaraan door de grondeigenaar en het stadsdeel geen medewerking is verleend en de uitvoering daarvan die medewerking wel behoeft.

5. Gelet op het voorgaande beslispunt, in te stemmen met de gekozen oplossing om nadere afspraken voorafgaand aan de Samenwerkingsovereenkomst vast te leggen in de Startnotie, welke getekend zal worden door de gezamenlijke partijen

- Om de aanvankelijke discussiepunten, zoals omschreven in het beslispunt hierboven, te ondervangen zijn partijen tot een set aan afspraken gekomen. Deze zijn opgenomen in de startnotie. Dit om toekomstige claims op de inzet van natuurvriendelijke oevers als compensatiemaatregel voor stedelijke vernieuwingsprojecten door het AGV te voorkomen. Deze set aan afspraken zullen herbevestigd worden in de nog vast te stellen Samenwerkingsovereenkomst.

6. Het DB machtigt de portefeuillehouder Openbare Ruimte en Groen voor het ondertekenen van de startnotitie

7. Instemmen met het participatieplan Waterzuiverende Grachten Nieuw-West

- Het participatieplan is opgesteld conform de in 2024 vastgestelde participatieverordening.
- Het participatieplan is in samenwerking opgesteld met het AGV. In het plan is ook het Overkoepelend Participatieplan KRW van het waterschap opgenomen.
- Het Participatieplan Waterzuiverende Grachten Nieuw-West is op 27 november 2025 voorgelegd aan de participatietafel en beoordeeld met een positief advies.

Kernboodschap

Het dagelijks bestuur heeft ingestemd met de start van het project Waterzuiverende Grachten Nieuw-West en bij behorend participatieplan. Het project omvat onder andere de aanleg van natuurvriendelijk oevers, inclusief (onder)waterplanten, in Nieuw-West om de waterkwaliteit van de Sloterplas te verbeteren.

Bestuurlijke achtergrond

Het plan Waterzuiverende Grachten Nieuw-West is in mei 2024 besproken in de staf van Melanie van der Horst in aanwezigheid van dagelijks bestuurder Nazmi Türkkol. In dit overleg is opdracht gegeven om het plan verder te onderzoeken en de aanpak verder uit te werken. De startnotitie is hier het resultaat van.

Bestuurlijke prioriteit

- Het verbeteren van de waterkwaliteit is vanuit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) een gezamenlijke verantwoordelijkheid van Rijkwaterstaat, Provincies, Gemeenten en Waterschappen. In 2027 dienen de KRW-doelstellingen te zijn gehaald.
- Het plan draagt bij aan de uitwerking van de Omgevingsvisie, het Gebiedsgericht Omgevingsprogramma Nieuw-West, het Plan Biodiversiteit, het Nationaal Plan Samen Nieuw West en levert watercompensatie op, zowel kwalitatief als kwantitatief.
- Waterkwaliteit in stedelijke omgeving zal steeds vaker gaan spelen. De samenwerking met het AGV is voor de gemeente een leerzaam proces. Het plan Waterzuiverende Grachten is een voorstel voor vele kilometers gracht om uiteindelijk een robuust systeem te creëren. Lessen uit dit project, kunnen van pas komen in de toekomst.

Wettelijke grondslag

<u>Herinrichting Openbare Ruimte en Groen:</u>

Onderdeel 2.1 takenlijst behorend bij de Verordening op de stadsdelen en het stadsgebied 2022: Het inrichten van de openbare ruimte, groen en parken (exclusief het Amsterdamse Bos) binnen stedelijke beleidskaders

<u>Europese Kaderrichtlijn Water</u>
In 2027 dient de waterkwaliteit van het waterlichaam de Sloterplas te voldoen aan de Kader Richtlijn Water (KRW). Als Nederland de KRW-deadline in 2027 niet haalt, kan dit leiden tot vertragen of stilvallen van bedrijfsactiviteiten door juridische procedures. Net zoals het geval was na het niet halen van de stikstofdoelen van de Europese Habitatrichtlijn, kan een deel van Nederland voor bedrijfsmatige activiteiten op slot gaan, wat erg doet denken aan het stikstofdossier.

Onderbouwing besluit

Ad 1. Instemmen met de Startnotitie en het principebesluit voor het opstarten van het project Waterzuiverende Grachten Nieuw-West, met als belangrijkste doelen

- Het verbeteren van de waterkwaliteit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat, Provincies, Gemeenten en Waterschappen.
- In 2027 dient de waterkwaliteit van het waterlichaam de Sloterplas te voldoen aan de Kader Richtlijn Water (KRW). De waterkwaliteit van de Sloterplas voldoet nu niet aan de KRW.
- Als de KRW-deadline in 2027 niet wordt gehaald, kan dit leiden tot vertraging of stilvallen van bedrijfsactiviteiten door juridische procedures vergelijkbaar met het stikstofdossier.
- Dat de waterkwaliteit niet voldoende is, komt voornamelijk door een te hoge toevoer van voedingstoffen, wat in de zomer bijvoorbeeld leidt tot blauwalg. De aanleg van natuurvriendelijke oevers inclusief ondergedoken waterplanten heeft een zuiverende werking en verbeterd de waterkwaliteit in de grachten en de Sloterplas.
- Het aanleggen van natuurvriendelijke oevers draagt daarnaast in sterke mate bij aan de biodiversiteit en de leefomgeving.
- Hiermee beschermen en versterken we belangrijke groengebieden in de stad, voor nu en in de toekomst.
- Met de aanleg van een robuust netwerk van natuurvriendelijke overs maken we een aaneengesloten netwerk van hoogwaardig groen en zorgen we voor meer biodiversiteit.
- Het hoogwaardiger inrichten van de oevers draagt in sterke mate bij aan het vergroenen, verbinden en verrijken van de oevers.

Ad 2. Kennisnemen van het plan Waterzuiverende Grachten Nieuw-West

- Het plan Waterzuiverende Grachten Nieuw-West, betreft een eerste ontwerp voor de meest kansrijke grachten in Nieuw-West.
- Het plan geeft een beeld van investeringen die gedaan kunnen worden in de meest kansrijke grachten om een zuiverend effect in de aanvoerende wateren naar de Sloterplas te genereren.
- Op basis van dit plan, opgesteld in samenwerking met het AGV, zijn middelen beschikbaar gesteld vanuit SHP Bovenwijks Groen en vanuit het AGV om over te gaan tot verdere uitwerking en uitvoering van een eerste tranche.
- De eerste trance omvat ongeveer 3 kilometer gracht.

Ad 3. Kennis te nemen van het vervolgproces om te komen tot een definitief ontwerp (PBI-fase 4), als basis voor een uitvoeringsbesluit

- Het voorliggende Plan Waterzuiverende Grachten Nieuw-West bevat een belangrijke basis voor het opstellen van een definitief Schetsontwerp.
- Het verdere proces om te komen van schetsontwerp tot definitiefontwerp en vervolgens tot uitvoering is beschreven in de startnotitie en vindt plaats in samenwerking plaats met het AGV.
- Het in gezamenlijkheid gevormde projecteam wordt aangestuurd door het AGV, waarbij de gemeente met name haar expertise levert op het gebied van ontwerp, participatie en communicatie
- We volgen hierbij niet letterlijk het PBI-proces wat gebruikelijk is binnen de gemeente. Dit doen we omdat het plan Waterzuiverende Grachten al ontwerpen per locatie bevat, er al veel informatie beschikbaar is en vooral omdat het in gezamenlijk opdrachtgeverschap wordt uitgevoerd met het AGV en iedere organisatie zijn eigen procedures kent.

Ad 4. Kennis te nemen van het standpunt van het AGV ten aanzien van de invloed van het plan Waterzuiverende Grachten Nieuw-West op de daarmee afnemende compensatiemogelijkheden van het stadsdeel bij toekomstige bouwplannen in Nieuw-West

- De kades en oevers van gemeentelijk water kunnen in potentie benut worden voor het treffen van compenserende maatregelen. Het AGV heeft in dit kader aangegeven dat het plan Waterzuiverende Grachten als KRW-maatregel is opgevoerd richting Europa. Dit heeft als gevolg dat circa 21 kilometer kades en oevers niet langer benut kunnen worden als mogelijke compensatie bij toekomstige bouwplannen. Aangezien bouwplannen vrijwel altijd mogelijkheden tot compensatie behoeven, vermindert het plan Waterzuiverende Grachten Nieuw-West, de toekomstige mogelijkheden om te bouwen in Nieuw West.
- Wat hierboven staat houdt in dat het AGV circa 21 kilometer aan oevers al heeft 'bestemd' als compenserende KRW-maatregel richting Europa zonder dat de gemeente als eigenaar en bestuursorgaan hier ook maar enige zeggenschap over heeft gehad.
- De gemeente is van oordeel dat het zinloos is om te pleiten voor een lagere KRW-doelstelling. Maar dat het AGV de potentiële en toekomstige compensatiemogelijkheden niet kan reserveren voor de KRW-doelstellingen indien daaraan door de grondeigenaar en het stadsdeel geen medewerking is verleend en de uitvoering daarvan die medewerking wel behoeft.

Ad 5. Gelet op het voorgaande beslispunt, in te stemmen met de gekozen oplossing nadere afspraken voorafgaand aan de Samenwerkingsovereenkomst vast te leggen in de Startnotie, welke getekend zal worden door de gezamenlijke partijen

- Om de discussiepunten tussen de gemeente en het AGV te ondervangen zijn partijen in gezamenlijk overleg tot een set aan afspraken gekomen om toekomstige claims van het AGV op de inzet van natuurvriendelijke oevers als compensatiemaatregel voor stedelijke vernieuwingsprojecten te voorkomen. De onderstaande afspraken zijn opgenomen in de startnotie, en zullen nog eens herbevestigd worden in de nog vast te stellen Samenwerkingsovereenkomst:
- Het waterschap AGV geeft geen garanties af over de uitkomst van de weging van waterbelang. Wel leggen partijen vast welk beleid geldt bij het uitvoeren van de weging van waterbelang, gelet op de gezamenlijke ambitie de leefomgeving en de waterkwaliteit in stadsdeel Nieuw-West te verbeteren.
- Het uitgangspunt in het beleid bij de weging van waterbelang is dat elke tranche wordt aangemerkt als KRW-maatregel vanaf het moment dat deze tranche door partijen is vastgesteld. In de in een tranche vastgelegde ruimte aan kansrijke gracht, kunnen geen andere activiteiten, zoals compenserende maatregelen voor ecologische achteruitgang, plaatsvinden. Activiteiten die het uitvoeren van de KRW-maatregel niet bemoeilijken of de effectiviteit van de maatregel raken worden niet beperkt. Hetzelfde is van toepassing op grachtdelen die in de toekomst noodzakelijk zijn als KRW-maatregel, doch vanaf het moment dat de trance door beide partijen is vastgesteld.
- Tegelijkertijd kunnen andere gebiedsambities en bouwopgaven in het stadsdeel, zoals de verdichtingsopgaven vanuit stedelijke vernieuwing, gebruik blijven maken van compenserende maatregelen in het kader van de weging van waterbelang, door het aanleggen van waterzuiverende grachten of het anderszins benutten van kansrijke grachtdelen, voor zover die kansrijke grachtdelen niet tot een definitief vastgestelde tranche behoren.
- Wanneer er sprake is van stedelijke ontwikkeling in hetzelfde gebied als een kansrijke waterzuiverende gracht, treden de partijen vroegtijdig in overleg om gezamenlijk per ontwikkeling te verkennen welke compensatiemogelijkheden voor ecologische achteruitgang nodig en beschikbaar zijn in het gebied.

Ad 6. Het DB machtigt de portefeuillehouder voor het ondertekenen van de startnotitie

Ad 7. Instemmen met het participatieplan Waterzuiverende Grachten Nieuw-West

- Het Participatieplan Waterzuiverende Grachten Nieuw-West is op 27 november 2025 voorgelegd aan de participatietafel en beoordeeld met een positief advies. Het plan Waterzuiverende Grachten draagt in sterke mate bij aan een groener en meer biodiverse stad en houdt rekening met een klimaatbestendige en klimaatrechtvaardige stad.

Advies en afstemming

- Het plan is afgestemd met de wethouder Openbare Ruimte en Water, het Waterschap en met verschillende directies:
- Advies Wethouder: Het plan is positief ontvangen en heeft opdracht gegeven om het plan verder te onderzoeken en de aanpak verder uit te werken.
- Advies Ambtelijk Opdrachtgevers AGV en Gemeente Amsterdam: In gezamenlijk overleg tussen partijen is afgesproken dat als gevolg van het project Waterzuiverende Grachten, het AGV vooraf geen claims gaat leggen op compensatieruimte die nog niet is geconstateerd, en deze vastgelegd in de startnotitie ondertekend door beide partijen.
- Advies Ruimte & Duurzaamheid: het plan is inhoudelijk besproken en afgestemd met andere ruimtelijke ontwikkelingen en beleid. Feedback is verwerkt in het plan.

- Advies Grond & ontwikkeling: Plan met een aantrekkelijk perspectief, maar dient bij een volgende fase verder financieel uitgewerkt te worden. Indien delen van het plan in een GREX-gebied worden opgenomen dient dit tijdig met de het betreffende ontwikkelgebied te worden afgestemd.
- Advies Verkeer & Openbare Ruimte: Het plan is belangrijk in het kader van het behalen van de KRW doelstellingen en mede opgesteld i.s.m. de directie Verkeer & Openbare Ruimte waarbij gebruik is gemaakt van het programma van eisen voor natuurvriendelijke oevers. Het plan is geen allesomvattende oplossing, (want foutaansluitingen op het riool en het ontbreken van riool op de volkstuinen dienen ook aangepakt te worden) maar een stap in de verbetering van de waterkwaliteit. In essentie zijn natuurvriendelijke oevers duurder in onderhoud dan de huidige oevers of kades. In verdere besluitvorming dient hier rekening mee gehouden te worden.

Duurzaamheid

Het plan Waterzuiverende Grachten draagt in sterke mate bij aan een groener en meer biodiverse stad en houdt rekening met een klimaatbestendige en klimaatrechtvaardige stad.

Participatie

We vinden het belangrijk om de buurt te informeren over het ontwerpproces. Het totale projectgebied is erg groot. Op de locaties waar een oever en gracht wordt aangepakt brengen we de belangen van direct belanghebbenden in beeld. Per deelgebied gaan we de buurt in om direct belanghebbenden (bewoners, ondernemers en organisaties) te informeren en te laten reageren op het schetsontwerp. We vragen belanghebbenden te reageren op de schetsontwerpen. De focus ligt bij de participatie op beleving van de gracht, zoals wandelpaden langs de oevers, ontmoetingsplekken in de openbare ruimte en de groeninrichting van de oever. Alleen met de juiste inrichting en geschikte (onder) waterplanten kunnen we het gewenste resultaat behalen om de waterkwaliteit te verbeteren. Over dit laatste onderdeel (de inrichting van het onderwatergedeelte) van het ontwerp informeren we de bewoners.

Financiële onderbouwing

Consequenties gedekt? Ja
Overige toelichting

- Uitgangspunt is een 50/50 samenwerking, zowel in middelen als inzet, deze wordt nader uitgewerkt in een samenwerkingsovereenkomst. Uitgaande van een 50/50 financiering is er voor de eerste tranche een gezamenlijk budget beschikbaar van 3,6 miljoen (exclusief BTW), elke partij levert een bijdrage van 1,8 miljoen euro (exclusief BTW). Hiervoor is dekking beschikbaar vanuit beide partijen.
- De dekking voor de bijdrage vanuit de gemeente: Voor de verdere uitwerking van het plan en uitvoer van de eerste grachten zijn middel in SHP Bovenwijks Groen aangevraagd ter hoogte van een bedrag van 3,6 miljoen. Bij de vaststelling van de Voorjaarsnota 2025, is een bedrag van 1,8 miljoen toegekend voor de eerste tranche van het project. Ook is 200.000 euro toegekend vanuit het programma Stadsverbetering voor de planvormingsfase.
- De dekking voor de bijdrage vanuit het waterschap: Het AGV heeft in totaal een bedrag van 3,75 miljoen (inclusief BTW) gereserveerd voor een set aan maatregelen waarmee de stikstofreductie in de Sloterplas wordt gerealiseerd. Hieronder valt ook de maatregel van de eerste tranche Waterzuiverende Grachten.
- Voor een eventuele vervolgfase zal in de toekomst een nieuwe aanvraag worden gedaan bij SHP Bovenwijks Groen en/of via werk met werk maken, aansluiten op lopende

grondexploitaties ten behoeve van de inrichting van de openbare ruimte. Dit verloopt in nauwe afstemming met het waterschap. Ook bij het AGV wordt verkend welke aanvullende middelen beschikbaar zijn voor een eventuele vervolgfase. Aanvullend is het aanvragen van Europese subsidies om het gezamenlijke budget te verhogen nog een optie waaraan gewerkt wordt

Conclusie
De genoemde beslispunten in de voordracht hebben wel financiële consequenties en deze zijn reeds geraamd in de begroting (100% dekking).

Communicatie

Binnen de gemeente

Opnemen in de te publiceren besluitenlijst.

Buiten de gemeente

Voordracht en onderliggende bijlagen worden altijd openbaar gemaakt via open.amsterdam, tenzij geheimhouding is opgelegd. Andere externe communicatie is mogelijk, denk daarbij aan Notubiz, kranten, social media etc.

Documenten

Registratienr.	Naam
AD2026-037323	Stadsdeel Nieuw-West Voordracht (pdf)
AD2026-037339	251111 Ontwerpboek Waterzuiverende Grachten Nieuw-West Versie 3.pdf (pdf)
AD2026-037340	Waterzuiverende Grachten - Participatieplan - Positief Advies Participatietafel 27-11.pdf (pdf)
AD2026-037341	Participatieplan Waterzuiverende Grachten_24112025.pdf (pdf)
AD2026-037384	20261706_Startnotitie Waterzuiverende Grachten Nieuw West_V8.pdf (pdf)

Behandelend ambtenaar of indienend raadslid (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

Sander Smit, AOG V&OR, 06-13695786, sander.smit@amsterdam.nl; Wiebe van der Veen, PMB, 06-19304343, w.van.der.veen@amsterdam.nl Roos Duijnstee, PMB, 06-42382945, r.duijnstee@amsterdam.nl

Uitslag